

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультету української філології та журналістики
Кафедра мовознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри мовознавства
доц. Гайдаєнко І.В.

«27» серпня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО»

спеціальність: 014 Середня освіта (українська мова і література)

факультет української філології та журналістики

2018 – 2019 навчальний рік

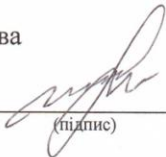
Робоча програма з дисципліни «Загальне мовознавство» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література).

Розробники: Гайдаєнко І.В., кандидат філологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мовознавства

Протокол від «27» серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри мовознавства

_____ (доц. Гайдаєнко І.В.)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)	Нормативна	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		4-й	4-й\2-й
		семестр	
		7-й	7-й\3-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: бакалавр, магістр	24год.	16 /18год
		Практичні, семінарські	
		22 год.	10\14год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
44год.	64 \58год.		
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 40%\60%

для заочної форми навчання – 31%\69%

Програма нормативної дисципліни спрямована на поглиблення знань, умінь і навичок студентів із дисципліни «Загальне мовознавство».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Загальне мовознавство»:

Метою викладання навчальної дисципліни «**Загальне мовознавство**» є: розширити, поглибити й узагальнити теоретичний і професійний рівень лінгвістичної компетенції студентів-філологів, сформувати компетентності діалектичного підходу до вивчення наукових лінгвістичних явищ та здійснення комплексного лінгвістичного аналізу.

Завдання навчальної дисципліни «Загальне мовознавство»:

сформувати компетентності аналізу, узагальнення та практичного застосування основних теоретичних положень мовознавчої науки (визначення основних термінів (знак, структура знака, мислення, свідомість, мова\мовлення, структура\система мови, мовні рівні, синхронія\діахронія тощо); історичних етапів розвитку різних напрямів науки про мову, представників та їхні праці; поглибити загальнолінгвістичну компетентність словесника, тобто поглибити компетенцію аналізу та узагальнення проблем, що не могли бути висвітлені в попередніх курсах, узагальнити філософські основи сучасного, здобутків вітчизняного, європейського і світового мовознавства; розуміти сучасні погляди на проблеми мовознавства, спираючись на історію розвитку вітчизняного, європейського і світового мовознавства; оволодіти навичками впроваджувати методи наукового дослідження мови, мати навички аналізу й застосування основних положень лінгвістичних теорій у практичній діяльності.

Набуті компетентності здобувачів вищої освіти

Фахові компетентності:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області, усвідомлення особливостей професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Загальні компетентності:

ФК 4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови й літератури в загальноосвітніх навчальних закладах, практиці навчання української мови й літератури.

ФК 9. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 12. Здатність виконувати власне дослідження (проект), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо); застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Володіє елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації.

ПРН 3. Знає основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різнорівневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРН 6. Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 9. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в професійній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

ПРН 20. Навчається впродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

ПРН 21. Аналізує соціально й особистісно значущі світоглядні проблеми, приймає рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів.

2. Програма навчальної дисципліни

Курс “**Загальне мовознавство**”, його мета, предмет, об’єкт, завдання і місце в системі навчальних лінгвістичних дисциплін. Загальне і часткове мовознавство; теоретичне і практичне мовознавство. Мова як норма, система і мовленнєва діяльність.

Мова і суспільство. Суспільна природа мови і мовної діяльності. Роль мови у формуванні суспільної (національної) свідомості. Мова як суспільно-історична норма, територіальна і соціальна диференціація норм. Мова, нація. Національні культури. Літературна мова та її стилі. Норми літературної мови / мовлення. Соціальні спільності людей і соціальні типи норм. Етнолінгвістика. Соціолінгвістика.

Мовознавство і семіотика. Проблема знака. Мовні і немовні знаки. Типи знаків і специфіка мовної системи, самобутність і суспільна функція знака. Слово як основний мовний знак. Мова як особлива знакова система. Семіотика – наука про систему мовних знаків.

Мова, мислення і свідомість, передумови виникнення людської мови. Мова й етногенез. Мова і свідомість. Мова і мислення. Металінгвістика як наука про взаємовідношення мови і мислення. Психолінгвістика. Рівні мовної здібності. Функціональна роль значення слова в породженні мовлення.

Семантика. Значення як понятійно-номінативна категорія. Типи мовних значень. Лексичні і граматичні значення. Семантична структура та її конструкти. Лексичне значення: поняття, смисл, зміст. Відношення мислення до граматичних

значень мови. Теорія мовної відносності.

Структура мовної системи. Мовна система і мовна структура, як об'єкт науки про мову. Найсуттєвіші ознаки мовної системи. Подвійне членування мови. Структурні рівні мови: фонематичний рівень, семантичний рівень (морфеміко-морфологічний і лексико-семантичний) та синтаксичний рівні. Проблема частин мови. Проміжні рівні мовної системи. Парадигматичні й синтаксичні відношення. Ієрархія мовної будови та між рівневі зв'язки.

Мова як конкретно-історична категорія. Історичний розвиток мови. Статика і динаміка в мові. Функціонування і розвиток мови. Чинники розвитку мови. Взаємодія мов та мовні контакти. Диференціація та інтеграція – основні процеси розвитку мови. Синхронія та діахронія. Закони розвитку мови.

Сучасне мовознавство як результат тривалого розвитку науки про мову. *Історія мовознавства* як поглиблення і розширення лінгвістичної теорії, вдосконалення прийомів і методики лінгвістичного аналізу. Основні етапи історії мовознавства.

Питання мовознавства у філології класичної стародавності. Мовознавство в стародавній Індії. Старогрецьке мовознавство китайське і арабське мовознавство.

Мовознавство середньовіччя і XVII – XVIII століть.

Виникнення порівняльно-історичного мовознавства і становлення порівняльно-історичного методу мовознавства.

Розвиток компаративістики в другій половині XIX століття. Філософія В.Гумбольдта.

Логіко-граматична школа середини XIX століття (К.Беккер, Ф.Буслаєв). *Психологічні школи в мовознавстві XIX ст.* (Г.Штейнталь, М.Лацарус, В.Вундт та ін.).

Психологічний напрям у вітчизняному мовознавстві: Харківська лінгвістична школа, загально лінгвістична концепція О.Потебні та її філософські основи, вчення про мову і мислення, слово, його внутрішню форму і значення, систему мови і мовлення, граматичні категорії, речення.

Молодограматизм як провідна школа історико-порівняльного психологічного мовознавства.

Неограматичний напрям у мовознавстві. Казанська лінгвістична школа	6				6	6	6							6	6
Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра	6	2	2		2	8	10	2	2		2			6	6
Структуральні лінгвістичні школи	6	2	2		4	6	6							6	6
Мовознавство на сучасному етапі	10	2	2		6	4	8	2	4	2	4				
Усього годин	90	24	22		44	90	90	16	18	10	14			64	58

5. Змістові модулі навчального курсу

СВО БАКАЛАВР УКР

Змістовий модуль. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

Лекційний змістовий модуль

Тема: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

№	Тема	План	Год.
Тема №1-2	Мовознавство і семіотика	Знакова природа мови. Мовні знаки в процесі людського пізнання. Семіотика і лінгвістика. Знак та його структура. Знакові системи та їх типологія. Класифікація знаків. Мовний знак і мовна одиниця. Особливі властивості мови як системи знаків	4
Тема №3	Мова, мислення, свідомість	Мова і свідомість. Проблема домовного мислення. Менталінгвістика як наука про взаємодію мови і мислення. Психолінгвістика як наука про мовленнєві процеси Методи когнітивістики у процесі вивчення процесів мислення\мовлення	2
Тема №4	Мовні значення. семантика	Мовні значення, їх типи, структура. Семантична структура та її конструкти Різні аспекти дослідження мовних значень. Відображальна функція мови. Теорія мовної відносності.	2
Тема №5	Структура мовної системи	Система і структура як мовознавчі поняття. Подвійне членування в мові. Відношення між одиницями мовної системи. Основні підсистеми мовної системи. Проміжні рівні мовної системи. Слово як одиниця знакового рівня. Частини мови як реалізація міжрівневих зв'язків.	2
Тема	Мова як конкретно	Розвиток мови як лінгвістичне поняття. Основні закони	2

№6	- історична категорія	розвитку мови Історичний розвиток мови і аспекти мовознавства Стан мови як динамічна рівновага Історія мови та її хронологічні зрізи Взаємодія мов і мовні контакти Внутрішні і зовнішні закони історичних змін мови Взаємодія системи мови, її норми і мовленнєвої діяльності Проблема прогресу в мові	
Тема №7	Методи дослідження й опису мови	Філософський метод пізнання і методи часткових наук Загальнонаукові способи лінгвістичних досліджень (спостереження, експериментування, моделювання). Моделі-зразки і моделі-конструктори Лінгвістичні методи Метод як методика і метод як спосіб опису Метамова як спосіб опису мови Описовий метод як аспект дослідження рівнів сучасної мови Одиниці мови і одиниці аналізу Різні види прийомів лінгвістичного аналізу Порівняльний метод. Внутрішнє і міжмове порівняння Порівняльно-генетичний метод Прийоми і принципи етимологічного аналізу Зіставний метод Типологічна характеристика мови і типологічна класифікація мов	2
Тема №8	Зародження порівняльно історичного мовознавства і філософії мови	“Порівняльна граматики” Ф.Боппа Виникнення германістики (Расмус-Крістіан Раск, Якобс Грімм) Виникнення славістики (Йозеф Добровський, Олександр Востоков, Франц Міклошич) Порівняльно-історична граматики і лінгвістична концепція Августа Шлейхера Розвиток компаративістики у другій половині XIX століття	2
Тема №9	Філософія мови Вільгельма фон Гумбольдта	В. фон Гумбольдт – засновник теоретичного мовознавства. Методологічна основа філософії мови. Походження і сутність мови. Мова і мовлення; звук – основа мовлення. Форма і зміст мови. Слово як внутрішня форма звуку і поняття. Мова і народ. Мова і мислення. Суспільна роль мови.	2
Тема №10	Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра	Теоретична і соціологічна основа поглядів Ф. де Соссюра. Ф. де Соссюр – компаративіст. Визначення об’єкта лінгвістики. Учення про мову і мовлення. Мова як система знаків. Учення про синхронію та діахронію.	2

		Природа мовного знака. Внутрішня і зовнішня лінгвістики.	
Тема №11	Структуральні лінгвістичні школи	Розвиток лінгвістичних концепцій Ф. де Соссюра у працях зарубіжних мовознавців. Женевська школа. Соціологічний напрям. Копенгагенська школа. Глосематика. Лондонська структуральна школа. Американська етнолінгвістика. Дескриптивна лінгвістика. Празька лінгвістична школа. Функціональна лінгвістика.	2
Тема №12	Мовознавство на сучасному етапі	Сучасна лінгвістична парадигма. Основні напрями сучасного мовознавства. Когнітивна лінгвістика як один із сучасних напрямів мовознавства. Психолінгвістика. Комунікативна лінгвістика Соціолінгвістика Функціональна лінгвістика. Лінгвістика тексту. Прескриптивна та дескриптивна лінгвістики.	2

Семінарський модуль:

Тема: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

№	Тема	План	Год.
Тема № 1	Мовознавство і семіотика	Знакова природа мови. Мовні знаки в процесі людського пізнання. Семіотика і лінгвістика. Знак та його структура. Знакові системи та їх типологія. Класифікація знаків. Мовний знак і мовна одиниця. Особливі властивості мови як системи знаків	2
Тема №2	Мова, мислення, свідомість	Основні погляди на співвідношення мови, мислення і свідомості. Наукове розуміння мови як практичної свідомості. Ознаки мови і мислення. Відображальна функція мовних одиниць Теорія мовної відносності. Мова як вияв національної свідомості. Характер відношень між мовою /мисленням/ і розумовою діяльністю психічної особливості. Психолінгвістика. Когнітивна лінгвістика. Неогумбольдтіанство	2
Тема №3	Мовні значення. Семантика	Менталінгвістика і семантика. Мовні значення як особливі розумові утворення. Типи і структура мовних значень. Відображувальна структура мовних значень. Формальні і змістові мовні значення. Компоненти мовних значень.	2

		Різновиди граматичних значень.	
Тема №4	Структура мовної системи	Система і структура як мовознавчі поняття. Подвійне членування в мові. Відношення між одиницями мовної системи. Основні підсистеми мовної системи. Проміжні рівні мовної системи. Слово як одиниця знакового рівня. Частини мови як реалізація міжрівневих зв'язків.	2
Тема №5	Мова як конкретно - історична категорія	Розвиток мови як лінгвістичне поняття. Основні закони розвитку мови Історичний розвиток мови і аспекти мовознавства Стан мови як динамічна рівновага Історія мови та її хронологічні зрізи Взаємодія мов і мовні контакти Внутрішні і зовнішні закони історичних змін мови Взаємодія системи мови, її норми і мовленнєвої діяльності Проблема прогресу в мові	2
Тема №6	Методи дослідження й опису мови	Філософський метод пізнання і методи часткових наук Загальнонаукові способи лінгвістичних досліджень (спостереження, експериментування, моделювання). Моделі-зразки і моделі-конструктори Лінгвістичні методи Метод як методика і метод як спосіб опису Метамова як спосіб опису мови Описовий метод як аспект дослідження рівнів сучасної мови Одиниці мови і одиниці аналізу Різні види прийомів лінгвістичного аналізу Порівняльний метод. Внутрішнє і міжмове порівняння Порівняльно-генетичний метод Прийоми і принципи етимологічного аналізу Зіставний метод Типологічна характеристика мови і типологічна класифікація мов	2
Тема №7	Зародження порівняльно історичного мовознавства і філософії мови	“Порівняльна граматики” Ф.Боппа Виникнення германістики (Расмус-Крістіан Раск, Якобс Грімм) Виникнення славістики (Йозеф Добровський, Олександр Востоков, Франц Міклошич) Порівняльно-історична граматики і лінгвістична концепція Августа Шлейхера Розвиток компаративістики у другій половині XIX століття	2
Тема №8	Філософія мови Вільгельма фон Гумбольдта	В. фон Гумбольдт – засновник теоретичного мовознавства. Методологічна основа філософії мови. Походження і сутність мови.	2

		<p>Мова і мовлення; звук – основа мовлення. Форма і зміст мови. Слово як внутрішня форма звуку і поняття. Мова і народ. Мова і мислення. Суспільна роль мови.</p>	
Тема №9	Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра	<p>Теоретична і соціологічна основа поглядів Ф. де Соссюра. Ф. де Соссюр – компаративіст. Визначення об'єкта лінгвістики. Учення про мову і мовлення. Мова як система знаків. Учення про синхронію та діахронію. Природа мовного знака. Внутрішня і зовнішня лінгвістики.</p>	2
Тема №10	Структуральні лінгвістичні школи	<p>Розвиток лінгвістичних концепцій Ф. де Соссюра у працях зарубіжних мовознавців. Женевська школа. Соціологічний напрям. Копенгагенська школа. Глосематика. Лондонська структуральна школа. Американська етнолінгвістика. Дескриптивна лінгвістика. Празька лінгвістична школа. Функціональна лінгвістика.</p>	2
Тема №11	Мовознавство на сучасному етапі	<p>Сучасна лінгвістична парадигма. Основні напрями сучасного мовознавства. Когнітивна лінгвістика як один із сучасних напрямів мовознавства. Психолінгвістика. Комунікативна лінгвістика Соціолінгвістика Функціональна лінгвістика. Лінгвістика тексту. Прескриптивна та дескриптивна лінгвістики. Етнолінгвістика</p>	2

Модуль самостійної роботи

№	Тема	План	Год.
Тема № 1,2	Вступ. Мова і суспільство	<p>Мовознавство як наука. Загальне і часткове мовознавство Суспільна природа мови. Функції мови. Соціолінгвістична і мовна політика. Мова як соціально-історична форма, її варіантний і конкретно-реальний характер. Узус, літературна мова, стиль мови. Система мовних стилів і мова художньої літератури. Соціальні спільності людей і соціальні типи мов.</p> <p>Завдання для контролю</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти бібліографію до теми. 2. Опрацювати наукову літературу з теми, запропоновану у списку літератури і написати конспект-відповідь з електронною презентацією на питання поданого плану. 	4

Тема №3	Історія лінгвістичної думки до XIX ст.	Сучасне мовознавство як результат розвитку науки про мову. Основні етапи та періоди історії мовознавства. Мовознавство давньої Індії. Античне мовознавство а) філософський період; б) Александрійський період; в) мовознавство у Давньому Римі. Давнє арабське мовознавство. Мовознавство середніх віків та епохи Відродження. Українське мовознавство XI – XVIII ст. Мовознавство XVII – XVIII ст. Завдання для контролю: написати: 1) конспект відповіді на всі запитання плану; 2) доповідь «Лінгвофілософська концепція Г.Сковороди» із електронною презентацією матеріалів.	2
Тема №4,5, 6,7	Логіко-граматична школа середини 19ст. (К.Беккер, Ф.Буслаєв). психологічні школи в мовознавстві (Г.Штейнталь, В.Вундт)	Основні напрямки у мовознавстві другої половини XIX ст. Натуралістичний напрям у мовознавстві. Логіко-граматичний напрям. К.Беккер, Ф.Буслаєв. Психологізм у мовознавстві. А.Штейнталь. Молодограматики. Завдання для контролю: 1. Опрацювати наукову літературу з теми та, відповідно до плану, охарактеризувати основні напрямки мовознавства II пол. XIXст. (представити у формі електронних презентацій)	8
Тема №8,9,10	Психологічний напрям у вітчизняному мовознавстві (Харківська лінгвістична школа)	Харківський університет – осередок лінгвістичної науки. Лінгвістично-філософські погляди О.Потебні. Питання походження мови. Структурні компоненти слова. Граматична теорія О.Потебні. Націоналізм і денационалізація у трактуванні О.Потебні. Учення про естетичну функцію слова. Значення праць О.Потебні для історії лінгвістичних учень. Послідовники О.Потебні. Завдання для контролю: 1. Опрацювати рекомендовану літературу до теми і законспектувати Удовиченко Г.М. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. – К.: Вища школа, 1980.с.50-56; Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2003. – 464 (Альма-матер) С.58-62. 2. Охарактеризувати один із аспектів наукової діяльності О.Потебні (написати доповідь з електронною презентацією).	6
Тема №11,12, 13, 14,15,16	Молодограматизм як провідна школа історико-порівняльного психологічного	Вітчизняні мовознавчі школи та їх роль у розвитку мовознавства. Проблеми мовознавства у працях І.О.Бодуена де Куртене. Вчення про фонемі і фонетичні альтернації (чергування).	12

	мовознавства (Г.Пауль). неограматичний напрям у мовознавстві. Казанська лінгвістична школа	<p>Поняття морфеми і морфологічних процесів. Мова як соціально-психологічне явище. Роль і місце Московської лінгвістичної школи в історії вітчизняного і світового мовознавства. Історія мови та історія народу. Відношення мови до мислення і психічної діяльності. Вчення Фортунатова про форму слова. Форми і словозміни і словотворення. Вчення про словосполучення, речення і фразу. Традиції Казанської і Московської лінгвістичних шкіл у європейському мовознавстві.</p> <p>Завдання для контролю:</p> <p>1. <i>Опрацювати рекомендовану літературу до теми і законспектувати Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2003. – 464 (Альма-матер) с.70-82.</i></p> <p>2. <i>Охарактеризувати (написати доповідь або створити електронну презентацію) один із аспектів наукової діяльності Московської та Казанської шкіл.</i></p>	
Тема №17	Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра	<p>Теоретична і соціологічна основа поглядів Ф. де Соссюра. Ф. де Соссюр – компаративіст. Визначення об'єкта лінгвістики. Учення про мову і мовлення. Мова як система знаків. Учення про синхронію та діахронію. Природа мовного знака. Внутрішня і зовнішня лінгвістики.</p> <p>Завдання для контролю:</p> <p><i>Опрацювати наукову літературу з теми, запропоновану у списку літератури і написати конспект-відповідь з електронною презентацією</i></p>	2
Тема №18,19	Структуральні лінгвістичні школи	<p>Розвиток лінгвістичних концепцій Ф. де Соссюра у працях зарубіжних мовознавців. Женевська школа. Соціологічний напрям. Копенгагенська школа. Глосематика. Лондонська структуральна школа. Американська етнолінгвістика. Дескриптивна лінгвістика. Празька лінгвістична школа. Функціональна лінгвістика</p> <p>Завдання для контролю:</p> <p>1. <i>Законспектувати: Гайдаєнко І.В. Дистрибутивний аналіз як метод дескриптивної лінгвістики // Зб.наук.праць «Південний архів». Філологічні науки. – Вип. XXI. – Херсон. – ХДУ, 2003. – С. 130-133. С.130-133; Гайдаєнко І.В. Навчально-методичні рекомендації з курсу «Загальне мовознавство»(Структуральні школи) . – Херсон: ХДУ, 2003. – 43с.;</i></p> <p>2. <i>Створити презентацію до одного з питань плану практичного заняття.</i></p>	4
Тема №20,	Мовознавство на сучасному етапі	Антропоцентрична спрямованість сучасних лінгвістичних досліджень.	6

21, 22		<p>Лінгвістика тексту. Прескриптивна та дескриптивна лінгвістики. Функціональна лінгвістика. Завдання для контролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати рекомендовану літературу до теми, законспектувати: Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2003. – 464 (Альма-матер) С.146-167;321-324;дати відповіді на питання плану. 2. Охарактеризувати (у формі електронної презентації) один із сучасних лінгвістичних напрямів. 	
--------	--	---	--

Заочна форма навчання

РВО БАКАЛАВР

РВО Магістр

Змістовий модуль. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

Лекційний змістовий модуль

Тема: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

№	Тема	План	Год.
Тема №1	Мовознавство і семіотика	<p>Знакова природа мови. Мовні знаки в процесі людського пізнання. Семіотика і лінгвістика. Знак та його структура. Знакові системи та їх типологія. Класифікація знаків. Мовний знак і мовна одиниця. Особливі властивості мови як системи знаків</p>	2\2
Тема №2	Мова, мислення, свідомість	<p>Мова і свідомість. Проблема домовного мислення. Менталінгвістика як наука про взаємодію мови і мислення. Психолінгвістика як наука про мовленнєві процеси Методи когнітивістики у процесі вивчення процесів мислення\мовлення</p>	2\2
Тема №3	Мовні значення. семантика	<p>Мовні значення, їх типи, структура. Семантична структура та її конструкти Різні аспекти дослідження мовних значень. Відображальна функція мови. Теорія мовної відносності.</p>	2\2
Тема №4	Структура мовної системи	<p>Система і структура як мовознавчі поняття. Подвійне членування в мові. Відношення між одиницями мовної системи. Основні підсистеми мовної системи. Проміжні рівні мовної системи. Слово як одиниця знакового рівня. Частини мови як реалізація міжрівневих зв'язків.</p>	2\2

Тема №5	Зародження порівняльно історичного мовознавства і філософії мови	“Порівняльна грамати́ка” Ф.Боппа Виникнення германістики (Расмус-Крістіан Раск, Якобс Грімм) Виникнення славістики (Йозеф Добровський, Олександр Востоков, Франц Міклошич) Порівняльно-історична грамати́ка і лінгвістична концепція Августа Шлейхера Розвиток компаративістики у другій половині XIX століття	2\2
Тема №6	Філософія мови Вільгельма фон Гумбольдта	В. фон Гумбольдт – засновник теоретичного мовознавства. Методологічна основа філософії мови. Походження і сутність мови. Мова і мовлення; звук – основа мовлення. Форма і зміст мови. Слово як внутрішня форма звуку і поняття. Мова і народ. Мова і мислення. Суспільна роль мови.	2\2
Тема №7	Лінгвістична концепція Фердінанда де Соссюра	Теоретична і соціологічна основа поглядів Ф. де Соссюра. Ф. де Соссюр – компаративіст. Визначення об’єкта лінгвістики. Учення про мову і мовлення. Мова як система знаків. Учення про синхронію та діахронію. Природа мовного знака. Внутрішня і зовнішня лінгвістики.	2\2
Тема №8; 8-9	Мовознавство на сучасному етапі	Сучасна лінгвістична парадигма. Основні напрями сучасного мовознавства. Когнітивна лінгвістика як один із сучасних напрямів мовознавства. Психолінгвістика. Комунікативна лінгвістика Соціолінгвістика Функціональна лінгвістика. Лінгвістика тексту. Прескриптивна та дескриптивна лінгвістики.	2\4

Семінарський модуль:

Тема: ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

№	Тема	План	Год.
Тема №1	Мова, мислення, свідомість	Основні погляди на співвідношення мови, мислення і свідомості. Наукове розуміння мови як практичної свідомості. Ознаки мови і мислення. Відображальна функція мовних одиниць Теорія мовної відносності. Мова як вияв національної свідомості. Характер відношень між мовою /мисленням/ і розумовою діяльністю психічної особливості. Психолінгвістика. Когнітивна лінгвістика. Неогумбольдтіанство	2\2

Тема №2	Мовні значення. Семантика	Менталінгвістика і семантика. Мовні значення як особливі розумові утворення. Типи і структура мовних значень. Відображувальна структура мовних значень. Формальні і змістові мовні значення. Компоненти мовних значень. Різновиди граматичних значень.	2\2
Тема №3	Структура мовної системи	Система і структура як мовознавчі поняття. Подвійне членування в мові. Відношення між одиницями мовної системи. Основні підсистеми мовної системи. Проміжні рівні мовної системи. Слово як одиниця знакового рівня. Частини мови як реалізація міжрівневих зв'язків.	2\2
Тема №4	Зародження порівняльно історичного мовознавства і філософії мови	“Порівняльна граматики” Ф.Боппа Виникнення германістики (Расмус-Крістіан Раск, Якобс Грімм) Виникнення славістики (Йозеф Добровський, Олександр Востоков, Франц Міклошич) Порівняльно-історична граматики і лінгвістична концепція Августа Шлейхера Розвиток компаративістики у другій половині XIX століття	2\2
Тема №0;5	Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра	Теоретична і соціологічна основа поглядів Ф. де Соссюра. Ф. де Соссюр – компаративіст. Визначення об'єкта лінгвістики. Учення про мову і мовлення. Мова як система знаків. Учення про синхронію та діахронію. Природа мовного знака. Внутрішня і зовнішня лінгвістики.	0\2
Тема №5;6-7	Мовознавство на сучасному етапі	Сучасна лінгвістична парадигма. Основні напрями сучасного мовознавства. Когнітивна лінгвістика як один із сучасних напрямів мовознавства. Психолінгвістика. Комунікативна лінгвістика Соціолінгвістика Функціональна лінгвістика. Лінгвістика тексту. Прескриптивна та дескриптивна лінгвістики. Етнолінгвістика	2\4

Модуль самостійної роботи

№	Тема	План	Год.
Тема № 1-4\ 1-4	Вступ. Мова і суспільство	Мовознавство як наука. Загальне і часткове мовознавство Суспільна природа мови. Функції мови. Соціолінгвістична і мовна політика. Мова як соціально-історична форма, її варіантний і конкретно-реальний характер.	8\8

		<p>Узус, літературна мова, стиль мови. Система мовних стилів і мова художньої літератури. Соціальні спільності людей і соціальні типи мов.</p> <p>Завдання для контролю</p> <p>1.Скласти бібліографію до теми. 2.Опрацювати наукову літературу з теми, запропоновану у списку літератури і написати конспект-відповідь з електронною презентацією на питання поданого плану.</p>	
Тема №5-7\ 5-6	Мова як конкретно - історична категорія	<p>Розвиток мови як лінгвістичне поняття. Основні закони розвитку мови Історичний розвиток мови і аспекти мовознавства Стан мови як динамічна рівновага Історія мови та її хронологічні зрізи Взаємодія мов і мовні контакти Внутрішні і зовнішні закони історичних змін мови Взаємодія системи мови, її норми і мовленнєвої діяльності Проблема прогресу в мові</p> <p>Завдання для контролю: Опрацювати наукову літературу з теми, запропоновану у списку літератури і написати конспект-відповідь з електронною презентацією</p>	6\4
Тема №8-9 \7-8	Методи дослідження й опису мови	<p>Філософський метод пізнання і методи часткових наук Загальнонаукові способи лінгвістичних досліджень (спостереження, експериментування, моделювання). Моделі-зразки і моделі-конструктори Лінгвістичні методи Метод як методика і метод як спосіб опису Метамова як спосіб опису мови Описовий метод як аспект дослідження рівнів сучасної мови Одиниці мови і одиниці аналізу Різні види прийомів лінгвістичного аналізу Порівняльний метод. Внутрішнє і міжмове порівняння Порівняльно-генетичний метод Прийоми і принципи етимологічного аналізу Зіставний метод Типологічна характеристика мови і типологічна класифікація мов</p> <p>Завдання для контролю: Опрацювати наукову літературу з теми, запропоновану у списку літератури і написати конспект-відповідь з електронною</p>	4\4

		<i>презентацією</i>	
Тема №10-11\ 9-10	Історія лінгвістичної думки до XIX ст.	Сучасне мовознавство як результат розвитку науки про мову. Основні етапи та періоди історії мовознавства. Мовознавство давньої Індії. Античне мовознавство а) філософський період; б) Александрійський період; в) мовознавство у Давньому Римі. Давнє арабське мовознавство. Мовознавство середніх віків та епохи Відродження. Українське мовознавство XI – XVIII ст. Мовознавство XVII – XVIII ст. Завдання для контролю: <i>написати:</i> 1) конспект відповіді на всі запитання плану; 2) доповідь «Лінгвофілософська концепція Г.Сковороди» із електронною презентацією матеріалів.	4\4
Тема №12\11-12	Філософія мови Вільгельма фон Гумбольдта	В. фон Гумбольдт – засновник теоретичного мовознавства. Методологічна основа філософії мови. Походження і сутність мови. Мова і мовлення; звук – основа мовлення. Форма і зміст мови. Слово як внутрішня форма звуку і поняття. Мова і народ. Мова і мислення. Суспільна роль мови. Завдання для контролю: <i>Опрацювати наукову літературу з теми, запропоновану у списку літератури і написати конспект-відповідь з електронною презентацією</i>	2\4
Тема №13-17\13-16	Логіко-граматична школа середини 19ст. (К.Беккер, Ф.Буслаєв). психологічні школи в мовознавстві (Г.Штейнталь, В.Вундт)	Основні напрямки у мовознавстві другої половини XIX ст. Натуралістичний напрям у мовознавстві. Логіко-граматичний напрям. К.Беккер, Ф.Буслаєв. Психологізм у мовознавстві. А.Штейнталь. Молодограматики. Завдання для контролю: 1. <i>Опрацювати наукову літературу з теми та, відповідно до плану, охарактеризувати основні напрямки мовознавства II пол. XIXст. (представити у формі електронних презентацій)</i>	10\8
Тема №18-20\ 17-18	Психологічний напрям у вітчизняному мовознавстві (Харківська лінгвістична школа)	Харківський університет – осередок лінгвістичної науки. Лінгвістично-філософські погляди О.Потебні. Питання походження мови. Структурні компоненти слова.	6\4

		<p>Граматична теорія О.Потебні. Націоналізм і денаціоналізація у трактуванні О.Потебні. Учення про естетичну функцію слова. Значення праць О.Потебні для історії лінгвістичних учень. Послідовники О.Потебні. Завдання для контролю: 3. <i>Опрацювати рекомендовану літературу до теми і законспектувати Удовиченко Г.М. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. – К.: Вища школа, 1980.с.50-56; Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2003. – 464 (Альма-матер) С.58-62.</i> 4. <i>Охарактеризувати один із аспектів наукової діяльності О.Потебні (написати доповідь з електронною презентацією).</i></p>	
Тема №21-26\ 19-23	<p>Молодограматизм як провідна школа історико-порівняльного психологічного мовознавства (Г.Пауль). Неограматичний напрям у мовознавстві. Казанська лінгвістична школа</p>	<p>Вітчизняні мовознавчі школи та їх роль у розвитку мовознавства. Проблеми мовознавства у працях І.О.Бодуена де Куртене. Вчення про фонемі і фонетичні альтернації (чергування). Поняття морфемі і морфологічних процесів. Мова як соціально-психологічне явище. Роль і місце Московської лінгвістичної школи в історії вітчизняного і світового мовознавства. Історія мови та історія народу. Відношення мови до мислення і психічної діяльності. Вчення Фортунатова про форму слова. Форми і словозміни і словотворення. Вчення про словосполучення, речення і фразу. Традиції Казанської і Московської лінгвістичних шкіл у європейському мовознавстві. Завдання для контролю: 1.<i>Опрацювати рекомендовану літературу до теми і законспектувати Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2003. – 464 (Альма-матер) с.70-82.</i> 2. <i>Охарактеризувати (написати доповідь або створити електронну презентацію) один із аспектів наукової діяльності Московської та Казанської шкіл.</i></p>	12\10
Тема №27-29\ 24-26	<p>Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра</p>	<p>Теоретична і соціологічна основа поглядів Ф. де Соссюра. Ф. де Соссюр – компаративіст. Визначення об'єкта лінгвістики. Учення про мову і мовлення.</p>	6\6

		<p>Мова як система знаків. Учення про синхронію та діахронію. Природа мовного знака. Внутрішня і зовнішня лінгвістики. Завдання для контролю: <i>Опрацювати наукову літературу з теми, запропоновану у списку літератури і написати конспект-відповідь з електронною презентацією</i></p>	
<p>Тема №30-32\ 27-29</p>	<p>Структуральні лінгвістичні школи</p>	<p>Розвиток лінгвістичних концепцій Ф. де Соссюра у працях зарубіжних мовознавців. Женевська школа. Соціологічний напрям. Копенгагенська школа. Глосематика. Лондонська структуральна школа. Американська етнолінгвістика. Дескриптивна лінгвістика. Празька лінгвістична школа. Функціональна лінгвістика Завдання для контролю: 1. <i>Законспектувати: Гайдаєнко І.В. Дистрибутивний аналіз як метод дескриптивної лінгвістики // Зб.наук.праць «Південний архів». Філологічні науки. – Вип. XXI. – Херсон. – ХДУ, 2003. – С. 130-133. С.130-133; Гайдаєнко І.В. Навчально-методичні рекомендації з курсу «Загальне мовознавство»(Структуральні школи) . – Херсон: ХДУ, 2003. – 43с.; створити презентацію до одного з питань плану практичного заняття.</i></p>	<p>6\6</p>

6.Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу (упровадження комп'ютерної підтримки – схеми, презентації до лекцій, таблиці, зразки аналізу, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань; співбесіда, бесіда).

7.Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються методи усного й письмового (тестового) контролю, які сприятимуть підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та тестовому формам контролю.

8.Критерії оцінювання знань студентів

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів вивчення дисципліни у формі іспиту. Студент допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом. Підсумковий контроль (іспит) проводиться у формі тестів.

Проведення іспиту передбачає оцінку знань студентів за п'ятибальною та стобальною системами оцінювання знань студентів:

Дисципліна: **Загальне мовознавство**

Форма контролю: **екзамен**

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

Час виконання 80 хвилин

Вид контролю: заліковий тест

Мета тестового контролю:

Структура тесту

Тест складається з 50 завдань, за які студент може набрати 75 тестових балів.

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 38 до 75 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 37 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «відмінно» – студент дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «добре» – студент дав не менше 70% правильних відповідей.

Оцінка «задовільно» – студент дав не менше 50% правильних відповідей.

Оцінка «незадовільно» – студент дав менше 50% правильних відповідей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ХДУ		Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ХДУ
--------------	---------------------------	----------------------	--	--------------	---------------------------	----------------------

	оцінювання			оцінювання		
75	100	А відмінно		37	59	
74	98			36	48	FX незадовільно
73	97			35	46	
72	96			34	45	
71	94			33	44	
70	93			32	42	
69	92			31	41	
68	90			30	40	
67	89	В добре		29	39	
66	88			28	38	
65	86			27	37	
64	85			26	34	
63	84			25	33	
62	82			24	32	
61	81	С добре		23	30	
60	80			22	29	
59	78			21	28	
58	77			20	26	
57	76			19	25	
56	74			18	24	
55	73	D задовільно		17	22	
54	72			16	21	X незадовільно
53	73			15	20	
52	70			14	18	
51	68			13	17	
50	70			12	16	
49	68			11	14	
48	66			10	13	
47	65			9	12	
46	64			8	10	
45	63	E задовільно		7	9	
44	62			6	8	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Рівень, шкала ECTS	Рейтингова шкала	Критерії успішності
-----------------------	---------------------	---------------------

Високий А (відмінно)	100	Студент: знає теоретичний матеріал; володіє вміннями й навичками будувати відповідь на запитання плану практичного заняття, дотримуючись культури діалогу (монологу), полеміки; має навички виступу перед аудиторією; здатний аргументувати власну думку, аналізувати праці вчених, переконувати аудиторію; виконав усі домашні завдання; підготував відеопрезентацію (доповідь) за обраною темою; відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою доведень, високим рівнем знань висвітлюваної проблеми.
	90	Студент: знає теоретичний матеріал; володіє вміннями й навичками відповідати на запитання плану заняття чи викладача, дотримуючись культури діалогу (монологу), полеміки; має навички виступу перед аудиторією, але не виявляє ініціативи; здатний аргументувати власну думку, переконати аудиторію, робити висновки; виконав усі домашні завдання; підготував доповідь за обраною темою; відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою доведень, достатньо високим рівнем знань висвітлюваної проблеми; уміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити незначні неточності.
Вище середнього В (дуже добре)	89	студент добре знає теоретичний матеріал; володіє навичками відповідати на запитання плану заняття; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував презентацію за обраною темою; уміє розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити певні неточності.
	82	студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками відповідати на запитання плану практичного заняття; уміє виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки, спираючись на зразки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; вміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити певні неточності й лексичні помилки.
	81	студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками відповідати на запитання плану заняття, однак мав труднощі під час відповідей на запитання викладача; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував індивідуальне завдання за

Середній С (добре)		обраною темою; виявив уміння послідовно висловлювати думку, але допускав помилки в аргументах; виявив уміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань, спираючись на рекомендації викладача.
	74	Студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками відповідати на запитання плану практичного заняття, однак мав труднощі під час відповіді на запитання викладача; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, але у висновках на завжди послідовний; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував відеопрезентацію за обраною темою; виявив уміння висловлювати думку, але допускав помилки в аргументах; не завжди виявляв уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.
Достатній D (задовільно)	73	Студент відтворює основні поняття, але не виділяє взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача; виявляє здатність будувати власні висловлювання та аналізувати чужі; аналізуючи праці вчених та з'ясовуючи основні поняття, допускає помилки, які не завжди може виправити самостійно; опрацював майже всі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував відеопрезентацію за обраною темою; може розв'язати найпростіші типові завдання, але за зразком.
	64	Студент відтворює основні поняття, але не може виділити взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача або інших студентів; дотримується основних вимог до створення відповіді на запитання плану практичного заняття (за зразком з допомогою викладача); виявляє здатність будувати власні висловлювання (за зразком), але допускає помилки під час аналізу чужих; аналізуючи основні лінгвістичні поняття, допускає помилки, які не може виправити самостійно; опрацював практично всі завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у деяких допускав помилки; мав труднощі у підготовці відеопрезентації за обраною темою; не виявив умінь використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	63	Студент відтворює основні поняття, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача або інших студентів, але не вміє послідовно й аргументовано довести її; дотримується основних вимог до відповіді на запитання плану заняття (за зразком з допомогою викладача); не виявляє вмінь будувати власні висловлювання (за зразком) й аналізувати чужі; Не може самостійно вдати визначення поняттям, а лише за зразком (інструкцією), допускає помилки, які не може виправити самостійно;

Низький Е (задовільно)		опрацював не всі завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у деяких допускав помилки; у підготовці доповіді (відеопрезентації) за обраною темою скористався готовим текстом, не опрацювавши його; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	60	Студент поверхово відтворює основні поняття, не виділяє взаємозв'язки між ними; формулює думку лише з допомогою викладача або інших студентів, не дотримується послідовності у її висловленні; не дотримується основних вимог до відповіді на запитання(за зразком); виконує вправи лише за зразком (інструкцією), допускає суттєві помилки, які не може пояснити й виправити самостійно; не опрацював завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у багатьох із них допускав помилки; підготував відеопрезентацію за обраною темою, скориставшись готовим текстом, не опрацювавши його; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
Початковий FX (незадовільно)	59	елементарний рівень знань теоретичного матеріалу; формулює думку фрагментарно лише з допомогою викладача або інших студентів; не дотримується вимог та правил мовного й технічного оформлення відповіді на запитання плану практичного заняття; у виконанні завдань відсутня самостійність, допускає суттєві помилки, які не може пояснити й виправити; не опрацював завдання для самоконтролю; не виконав домашні завдання; не підготував відеопрезентацію за обраною темою; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	35	відсутні знання теоретичного матеріалу; незадовільне виконання домашніх завдань; незадовільне опрацювання питань для самоконтролю.
Початковий F (незадовільно)	1–34	Студент не виявив знань значної частини навчального теоретичного матеріалу; був відсутній на лекційних заняттях; не опрацював завдання для самоконтролю; не виконав домашні завдання; не підготував відеопрезентацію за обраною темою; не виявив умінь орієнтуватися під час розв'язання простих практичних завдань; допускав істотні помилки у відповідях на запитання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Під час оцінювання самостійної роботи студентів необхідно враховувати:

Повноту виконання завдання:

- елементарна;
- фрагментарна;
- неповна;

- повна.

2. Рівень самостійності студента:

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь:

- робота з інформацією;
- володіння різними способами оброблення інформації;
- складання плану, рецензій, конспекту;
- уміння користуватися бібліотекою, джерельною базою;
- спостереження, експеримент.

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь:

- визначення понять;
- аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування;
- уміння відповідати на запитання;
- уміння виконувати творчі завдання.

5. Рівень сформованості фахових умінь (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; • має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; • добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; • користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; • розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і методичного характеру; • має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування педагогічних явищ; • уміє створювати та розв'язувати проблеми; • робить висновки і приймає рішення у складних навчальних і виробничих ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернет джерелами.

	90		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; • має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; • добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; • користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; • розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і методичного характеру; • має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування педагогічних явищ; • уміє ставити та розв'язувати проблеми; • робить висновки і приймає рішення у складних ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернет джерелами
В	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані повністю, без допомоги викладача, але з деякими огріхами; • самостійно здійснює інформаційний пошук і володіє способами систематизації інформації; • здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу; • у власній аргументації використовує загальновідомі докази, • виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача; • робить висновки і самостійно приймає рішення у складних ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернет джерелами
	83		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані повністю, але з деякими огріхами; • самостійно здійснює інформаційний пошук і володіє способами систематизації інформації; • здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу; • у власній аргументації використовує загальновідомі докази, • виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача; • робить висновки і приймає рішення у складних ситуаціях після консультації з викладачем; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернет джерелами
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; • уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; • критично ставиться до отриманої від викладача

			<p>інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки;</p> <ul style="list-style-type: none"> • може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; • вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; • не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; • критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; • може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; • вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях.
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконане після консультації з викладачем і неповністю; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел; • має навички роботи з підручником, науковими та інтернет джерелами; • має стійкі навички роботи з конспектом; • усвідомлює, якою інформацією з окремого питання володіє, а якою – ні; • може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його й робити висновки; • може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу, спираючись на консультацію викладача; • вибирає відомі способи дій для виконання фахових завдань.
	64		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконане після консультації з викладачем і неповністю; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел; • має фрагментарні навички роботи з підручником, науковими та з інтернет джерелами; • має навички роботи з конспектом; • усвідомлює, якою інформацією з окремого питання володіє, а якою – ні; • може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його, але непослідовний у своїх висновках; • може самостійно оволодіти більшою частиною

			<p>навчального матеріалу, спираючись на консультацію викладача;</p> <ul style="list-style-type: none"> • обирає відомі способи дій для виконання фахових завдань.
Е	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; • усвідомлює недостатній обсяг інформації; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з різних джерел; • має фрагментарні уявлення про роботу з науковими джерелами; • демонструє розуміння отриманої інформації; • виявляє розуміння висновків з певного питання; • не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; • володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • усвідомлює недостатній обсяг інформації; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з одного джерела; • має фрагментарні уявлення про роботу з науковими джерелами; • демонструє розуміння отриманої інформації; • виявляє розуміння висновків з певного питання; • не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; • володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.
FX	59	2 незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; • має елементарні вмінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу; • не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; • більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
	35		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані;

			<ul style="list-style-type: none"> • не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; • не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; • більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
F	1–34	1 незадовільн о	<ul style="list-style-type: none"> • Необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; • не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією; • виявляє вміння користуватися бібліотекою, однак не докладає зусиль для пошуку необхідної інформації; • не має навичок працювати з джерельною базою; • необхідні практичні вміння і навички не сформовані;

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДЕОПРЕЗЕНТАЦІЇ

Під час оцінювання презентації враховуються такі позиції:

1.Зміст

- Розкрито всі аспекти теми
- Матеріал викладений у доступній формі
- Слайди розташовані в логічній послідовності
- Заключний слайд із висновками
- Бібліографія з перерахуванням усіх використаних ресурсів

2. Елементи оформлення

- Зміна слайдів
- Дизайн
- Анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів
- Графіки, діаграми, малюнки

3. Елементи творчості

- Оригінальність і винахідливі приклади

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	100	5	<ul style="list-style-type: none"> • У презентації відбито глибоке розуміння та

		відмінно	<p>усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених завдань;</p> <ul style="list-style-type: none"> • матеріал викладено у доступній формі; • слайди розташовано в логічній послідовності; • під час аналізу-інтерпретації аргументовано власне ставлення до проблеми, зроблено самостійні висновки; • малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації; • виявлено оригінальність в оформленні й добиранні прикладів; • роботу виконано творчо і самостійно; • бібліографію подано з перерахуванням усіх використаних ресурсів.
	90		<ul style="list-style-type: none"> • У презентації відбито глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених завдань; • матеріал викладено у доступній формі; • слайди розташовано в логічній послідовності; • під час аналізу-інтерпретації аргументовано власне ставлення до проблеми, зроблено самостійні висновки; • малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації; • роботу виконано творчо і самостійно; • бібліографію подано з перерахуванням усіх використаних ресурсів; • допущено незначні огріхи в мовному оформленні.
В	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Презентація задовольняє всі критерії, що висуваються до неї; • матеріал викладено в доступній для розуміння формі; • слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; • представлений матеріал відбиває глибокий пошук та застосування навичок мислення високого рівня; • графіки, малюнки, діаграми доводять глибоке розуміння теми; • розкрито всі аспекти теми; • допущено помилки в оформленні літератури й у мовному оформленні слайдів..
	83		<ul style="list-style-type: none"> • Презентація задовольняє всі критерії, що висуваються до неї; • матеріал викладено в доступній для розуміння формі; • слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; • графіки, малюнки, діаграми доводять глибоке

			<p>розуміння теми, але не містять негрубі помилки;</p> <ul style="list-style-type: none"> розкрито всі аспекти теми; допущено помилки в оформленні літератури й у мовному оформленні слайдів..
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> Презентація повністю відповідає темі; слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; інформація, здобута із різноманітних джерел, відбиває зміст теми; графіки, малюнки і діаграми побудовані відповідно до вимог; бібліографія містить посилання на використані ресурси; проект корисний не тільки для студентів, які його створили;
	74		<ul style="list-style-type: none"> Презентація відповідає темі; слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; інформація здобута із різноманітних джерел; графіки, малюнки і діаграми побудовані відповідно до вимог, але подані в чорно-білій кольоровій гамі; бібліографія містить посилання на використані ресурси; проект корисний для студентів, які його створили;
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> Проект представляє інформацію структуровану у формі опорного конспекту; слайди розташовано в логічній послідовності, однак заключний не містить висновків; інформацію подано зрозуміло для аудиторії, але дещо примітивно; зроблено акцент на важливих питаннях, що відбито в графіках, малюнках і діаграмах; бібліографія містить всі використані ресурси; у текстах слайдів допущено граматичні помилки.
	64		<ul style="list-style-type: none"> Проект представляє інформацію структуровану у формі опорного конспекту; слайди не завжди розташовано в логічній послідовності; заклучний слайд не містить висновків; інформацію подано зрозуміло для аудиторії, але дещо примітивно; зроблено акцент на важливих питаннях, що відбито в графіках, малюнках і діаграмах; бібліографія не містить всі використані ресурси; у текстах слайдів допущено граматичні й лексичні помилки;
E	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> Проект сфокусовано на темі, але не висвітлює її; має певну організаційну структуру, але її не

			<p>продемонстровано під час показу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • в останньому слайді відсутні висновки; • бібліографія містить лише частково використані ресурси; • у слайдах допущені фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні;
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Проект сфокусовано на темі, але не висвітлює її; • має певну організаційну структуру, але її не продемонстровано під час показу; • в останньому слайді відсутні висновки; • бібліографія не містить використані ресурси; • у слайдах допущені фактичні помилки і незрозумілу інформацію.
FX	59	2 незадовільно з можливістю повторного складання	<ul style="list-style-type: none"> • Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим; • у слайдах порушено логічну послідовність викладу думки, відсутні висновки; • у слайдах наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми
	35		<ul style="list-style-type: none"> • Проект видається нашвидку зробленим, незакінченим; • у слайдах порушено логічну послідовність викладу думки, відсутні висновки; • у слайдах наявні значні фактичні помилки та незрозумілості; • у проекті не виявлено чіткого розуміння теми.
X	1-34	2 незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисциплін.	<ul style="list-style-type: none"> • Проект не виконано.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОПОВІДІ

Під час оцінювання відповіді необхідно виділити наступні елементи:

1. Актуальність описаної проблеми та реальність запропонованого механізму вирішення даної проблеми.
2. Подання власної думки (позиції, ставлення) при розкритті проблеми.
3. Розкриття проблеми на теоретичному рівні (у порівнянні з обґрунтуваннями).
4. Логіка в аргументації свого погляду.
5. Оригінальність підходу до вирішення проблем.
6. Узгодженість у тексті ключових тез та аргументів.
7. Несуперечність особистісних суджень.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • Відбито світоглядну позицію автора, його погляд на сутність проблеми; • проблему розкрито на теоретичному рівні з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; • робота логічна, послідовна, композиційно чітка;

			<ul style="list-style-type: none"> • виловлені аргументи, власні думки спираються на факти або особистий досвід; • виявлено оригінальність підходу до розв'язання проблеми.
	90		<ul style="list-style-type: none"> • Відбито світоглядну позицію автора, його погляд на сутність проблеми; • проблему розкрито на теоретичному рівні з використанням фахових термінів і понять; • робота логічна, послідовна, композиційно чітка; • виловлені аргументи, власні думки спираються на факти або особистий досвід; • виявлено оригінальність підходу до розв'язання проблеми.
В	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну думку (позицію, ставлення) у розкритті проблеми; • питання розкрито на теоретичному рівні, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; • власну думку аргументовано фактами; • доведено несуперечність власних суджень; • виявлено особистий підхід до розв'язання проблеми.
	82		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну думку (позицію, ставлення) у розкритті проблеми; • питання розкрито на теоретичному рівні, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; • власну думку аргументовано фактами; • доведено несуперечність власних суджень; • виявлено особистий підхід до розв'язання проблеми.
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору на розкриття порушеної проблеми; • питання розкрито повно з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді; • теоретичні зв'язки й обґрунтування в доповіді простежуються слабо; • власні думки аргументовано з опорою на відомі факти; • виявлена деяка оригінальність у поданні матеріалу.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору на розкриття проблеми; • питання розкрито з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді; • теоретичні зв'язки й обґрунтування в доповіді явно не простежуються; • власні думки аргументовано з опорою на відомі факти; • оригінальності у поданні матеріалу не виявлено.
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Проблему розкрито на формальному рівні; • використано фахові терміни і поняття, але без належного обґрунтування; • власна думка не достатньо аргументована фактами під час розкриття проблеми; • у тексті дещо порушено логіку викладу думки;
	64		<ul style="list-style-type: none"> • Проблему розкрито на формальному рівні; • використано фахові терміни і поняття, але без

			<p>належного обґрунтування;</p> <ul style="list-style-type: none"> • власна думка не завжди аргументована фактами під час розкриття проблеми; • у тексті порушено логіку викладу думки, допущено мовленнєві помилки;
Е	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено загальновідому інформацію на побутовому рівні без аргументації та належного аналізу; • порушено логіку викладу думки; • не висловлено власної позиції за обраною проблемою; • під час виступу допущено лексичні і граматичні помилки.
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено загальновідому інформацію на побутовому рівні без аргументації та належного аналізу; • порушено логіку викладу думки; • відсутня власна позиція за обраною проблемою; • під час виступу допущено значну кількість лексичних і граматичних помилок.
FX	59	2 незадовільно незадовільно з можливістю повторного складання	<ul style="list-style-type: none"> • Проблему не розкрито; • дібрана інформація не відповідає завданням.
	35		<ul style="list-style-type: none"> • Проблему не розкрито; • дібрана інформація не відповідає завданням; • допущено велику кількість помилок різного характеру.
X	1-34	2 незадовільно незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	Завдання не виконано.

9.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. К., 1991. 231с.
2. Гайдаєнко І.В. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Загальне мовознавство» з теми «Історія мовознавства. Структуральні школи», призначені для здобувачів денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти. Вид.2-ге, оновлене, Херсон, Айлант, 2019. 40с.
3. Гайдаєнко І.В. Навчально-методичний комплекс «Загальне мовознавство», призначений для здобувачів денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти. – Херсон: Айлант. 2018. 100с.
4. Зеленько А.С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови: Посібник. Вид.2-ге, перероблене. Луганськ: Альма-матер, 2002. 283с.
5. Кириченко Г.С. Нариси загального мовознавства: навч.посіб. для студ.філол.спец.вищ.навч.закл.: у 2ч./ Г.С.Кириченко, С.В.Кириченко, А.П.Супрун; за ред. А.П.Супрун. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2008// Ч.І: Мова, її будова та функції в суспільстві. 2008. 168с.
6. Кириченко Г.С. Нариси загального мовознавства: навч. посіб. для студ.філол.спец.вищ.навч.закл.: у 2ч./ Г.С.Кириченко, С.В.Кириченко, А.П.Супрун; за ред. А.П.Супрун. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2008// Ч.ІІ: Основні етапи розвитку науки про мову. 2008. 224с.
7. Ковалик І.І., Самійленко С.П. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. К.: Вища школа, 1985. 215с.

8. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. К.: Видавничий центр "Академія", 1999. 288с.
9. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. К.: Видавничий центр "Академія", 2003. 464 (Альма-матер)
10. Пентиліук М.І., Гайдаєнко І.В. Методичні розробки з курсу «Загальне мовознавство» (Лінгвістичні концепції Ф.де Соссюра. Херсон: ХДУ, 2003.
11. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712с.
12. Селіванованова О.О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля – К, 2006. 718с.
13. Семчинський С.В. Загальне мовознавство: Підручник для вузів . К.: Вища школа, 1996. 136с.
14. Удовиченко Г.М. Загальне мовознавство. Проблеми. Методи. К,1994. 200с.

Допоміжна

1. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2006. 248с.(Альма-матер)
2. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Істрія лінгвофілософських учень: Підручник. К.: Академія, 2008. 240с.(Альма-матер).
3. Бацевич Ф.С., Космеда Т.А. Очерки по функциональной лексикологии. Львов: Свит, 1997. 392.
4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістик: Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344с. (Альма-матер).
5. Белехова Л. Современная лингвистика в Украине и мире: научные парадигмы, наработки и перспективы\\ Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика". Збірник наукових праць. Випуск III. Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. С. 9-14.
6. Білецький А.О. Про мову і мовознавство: Навчальний посібник для студентів філ. спец. вищ. навч. закладів. К., «АртЕк». 1996. - 224с.
7. Гайдаєнко І.В. Дистрибутивний аналіз як метод дескриптивної лінгвістики // Зб.наук.праць «Південний архів». Філологічні науки. Вип. XXI. Херсон. ХДУ, 2003. С. 130-133.
8. Зеленько А.С. До питання про становлення лінгвістичного детермінізму (від структурної до когнітивної семантики). Луганськ, 1999. 71с.
9. Кочерган М. Мовознавство на сучасному етапі // Дивослово. 2003. №5. С. 24-29.
10. Кравцова Юлія Современные направления когнитивной теории метафоры // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. С.312 -317.
11. Селіванова Е.А. Когнитивная ономаσιология (монографія). К.: изд-во укр. фитосоциологического центра, 2000. 248с.
12. Скідан Ольга когнітивно-дискурсивний напрям дослідження концептів // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика": Збірник наукових праць. Випуск ІХ. Херсон: Видавництво ХДУ, 2009. С.335-339.
13. Соссюр Ф. Курс загальної лінгвістики. К.: Основи, 1998. 324с.
14. Яворська Г.М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс: Мова. Культура. Влада/ Нац.акад.наук України. Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні. К.: 2000. 288с.

10.Електронні ресурси

1. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Мовознавство>
2. <ftp://ftp.vblack.org.ua/other/Ukrayns'ka%20mova/Knigi/Pidruchniki/Zagal'ne%20movoznavstvo.%20M.Kochergan.doc>
3. <http://www.twirpx.com/file/232823/>
4. <http://samoylyk.net/pub/books/English/IYiP/kl/3.doc>
5. <http://mirknig.com/2012/01/04/zagalne-movoznavstvo.html>
6. <http://uareferats.com/index.php/book/details/249>
7. <http://litmisto.org.ua/?p=14994>

8. http://books.google.com/books/about/Загальне_мовознавств.html?id=OSXVAAAAMAAJ
9. <http://freelib.in.ua/load/78-1-0-631>
10. http://socgum.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=2603&Itemid=0
11. <http://www.com/search>